

Nr 2172

av herr Tobé

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:160 med förslag till anläggningslag m. m.

I avsikt att förenkla förfarandet och införa en enhetlig behandling av frågor som rör vissa gemensamma intressen för olika grupper av fastigheter framläggs förslag om *anläggningslag* och *lag om förvaltning av samfälligheter* jämte följdlagstiftning. Det bjuds inte särskilt många nyheter i och för sig utan mera en systematisk bearbetning och samordning av gällande lagar och delar av sådana. Dess värre brister bearbetningen mycket i klarhet, vilket bl. a. framgår av att motivdelen av propositionen blivit så vidlyftig. Lagförslagen ter sig även för fackmännen ytterst tillkrånglade, och detta motiverar att ikraftträdandet bör skjutas upp till 1 juli 1974. Någon särskild anledning till brådska synes inte föreligga. Men förrättningsorgan, kreditinstitut, byggnadsnämnder och sakägare behöver ha en förberedelsestid för att lagarna skall kunna föras ut smidigt i tillämpning.

Benämningen anläggningslag är inte särskilt välfunnen. Huvuddelen av lagförslaget är hämtad från lag om gemensamhetsanläggningar och begreppet *gemensamhetsanläggning* används i lagförslaget som benämning på de anläggningar som avses. I ordet gemensamhetsanläggning är delen *gemensamhets* viktigare i detta avseende än delen *anläggning*. Anläggningar finns av mångahanda slag och endast en liten bråkdel av dessa berörs av lagförslaget, som inte heller definierar vad en anläggning egentligen är. Visserligen kan undantagsvis enskild väg uttagas för enstaka fastighet, men detta borde inte få inverka så starkt att lagen får en olämplig titel som kan och kommer att misstolkas.

Förrättningsmyndighet är, enligt huvudregeln i 4 §, fastighetsbildningsmyndigheten. Men särskild förrättningsman kan förordnas. Det hade varit bättre och hade lett till större enhetlighet om samma förfarande använts som föreslås i 5 § förslaget till ledningsrättslag (prop. 1973:157) nämligen att fastighetsbildningsmyndigheten skall vara förrättningsmyndighet. Föredragande statsrådet lutar uppenbarligen också åt det hållet att döma av hans uttalande om vikten av en stark anknytning till fastighetsbildningsmyndigheten, vilket han ger anvisningar om i sitt anförande efter lagrådsbehandlingen (s. 599). Där tar han tillbaka sina tidigare uttalanden om att den särskilda förrättningsmannen skall ha en "helt självständig ställning". Det hade varit enklare och mer betryggande om fastighetsbildningsmyndigheten getts möjlighet att för viss eller vissa förrättningar ge särskild förrättningsman ställning inom myndigheten. En sådan lösning är naturlig med hänsyn till betydelsen av att förrättningsmannen bl. a. har uppgiften att bevaka allmänna intressen, en uppgift

som helst bör ankomma på en myndighet.

Ändrade förhållanden då fastighet ingått i sammanläggning eller delats behandlas i 41 och 42 §§. Där talas dock endast om *skyldigheter* för berörda fastigheter. Inget är nämnt om de *rättigheter* som motsvarar skyldigheterna. Enligt specialmotiveringen till 42 § förutsättes dock att rätten att använda anläggningen bestäms vid fastighetsbildningsförrättningen. Vad gäller sammanläggningsfallet innehåller nu gällande 67 § enskilda väglagen en reglering av såväl rättigheter som skyldigheter. När det gäller upplåtelse av tomträtt stadgas i 44 § att tomträtten skall delta i anläggningen i fastighetens ställe. Därmed måste avses att det gäller såväl skyldigheter som rättigheter (s. 264). Formuleringen i första delen av 44 § "upplåtes tomträtt i fastighet" kan förstås så, att det kan gälla del av fastighet medan senare delen måste läsas som om hela fastighetens delaktighet i anläggningen skall övergå till tomträtten. Detta torde inte vara avsikten.

Enskilda vägar behandlas i 46–55 §§. Dessa regler är i vissa delar betydligt mer svårtolkade än motsvarande regler i enskilda väglagen.

Då det gäller deltagande i vägsamfällighet skiljs i 10 § nämnda lag på fastighet som skall delta i vägens *byggande* – om vägen är av *synnerlig vikt* för fastigheten – och fastighet som skall delta i *underhåll* och *vinterväghållning* – om vägen är *till nytta* för fastigheterna.

Självklart måste motsvarande uppdelning i fastighetskategorier vara möjlig enligt anläggningslagen. Men lagen ger inte tydlig anvisning härom. I 14 § talas om "de fastigheter som deltagar i anläggningen" och av 15 § som handlar om fördelningsgrunderna för anläggningens utförande och drift framgår inte någon kategoriklyvning, endast att olika andelstal skall bestämmas för utförande av anläggning och för driften. Föredragandens kommentar (s. 218) är inte helt klargörande. Måhända är avsikten att vissa fastigheter kan ges andelstalet 0 i fråga om utförandet. Men 14 § stadgar att de deltagande fastigheterna utgör en samfällighet för utförande och drift. Är båda typerna av fastigheter ansvariga för samfällighetens skulder eller endast de som deltagit i utförandet? Om svaret på den frågan finns i lagtexten till berörda lagförslag så är svaret sannerligen djupt förborgat.

Promulgationslagens 12 § stadgar att 41 och 42 §§ anläggningslagen är tillämpliga på äldre gemensamhetsanläggningar och vägsamfälligheter då det gäller verkan av att ansluten fastighet ingår i sammanläggning eller undergår delning. Däremot är 43 § inte tillämplig som medger överenskommelse då fastighet skall inträda i eller utträda ur samfällighet. Detta innebär en olägenhet i det inte så ovanliga fallet att en delägarfastighet i en vägsamfällighet genom fastighetsbildning uppdelas i flera fastigheter som nybebyggs. Genom överenskommelse kunde de nybildade fastigheterna ha erhållit andelstal, som motsvarar övriga delägarfastigheter av samma slag. Nu blir enligt förslaget endast 42 § tillämplig, dvs. styckningsfastighetens andelstal fördelas på de nybildade fastigheterna, ett resultat som kan bli mycket otillfredsställande.

Med stöd av det anförda får jag hemställa

att riksdagen måtte besluta

1. att fastighetsbildningsmyndigheten skall vara förrättningsmyndighet enligt anläggningslagen,
2. att 41, 42 och 44 §§ anläggningslagen omarbetas så att klarhet vinnes i de avseenden som påtalats i motionen eller att erforderliga motivuttalanden görs,
3. att sådana ändringar vidtages i lagtexten till berörda lagförslag, att det klart framgår vilka rättigheter och skyldigheter som medföljer fastigheter som deltagar i utförande och drift av en anläggning och fastigheter som enbart deltagar i driften,
4. att promulgationslagens 12 § kompletteras med en hänvisning även till 43 § anläggningslagen, samt
5. att berörda lagar skall träda i kraft först den 1 juli 1974.

Stockholm den 22 november 1973

ERIK TOBÉ (fp)

